

Ivan Gabal: Nový komisař by měl být vizionář

Opakovat v evropské politice například chybu, které se Vladimír Špidla dopustil tím, že hodil přes palubu zájmy středních vrstev, které ho vlastně dostaly do Strakovy akademie, nelze.

V debatě o novém českém komisaři v Bruselu je příznačné, kolik emocionální pozornosti média věnují personálním otázkám Vladimír Špidla versus Pavel Telička a jak málo se starají o to, co nová Evropská komise bude dělat, co nového komisaře čeká a kdo je tudíž pro tyto úlohy vhodnější. V agendě budoucí komise jsou již dnes vidět solidní balvany. Především jím je prosazení ústavy Evropské unie a její schvalování. Dalším sporným bodem bude nový rozpočet a s ním související otázky finančního rámce unie i přerozdělovacích mechanismů, například reforma její strukturální a kohezní politiky. Do hry se možná vrátí reforma společné zemědělské politiky EU, kterou ti, kdo z ní nejvíce těží, odmítají, ale nové členské země nastolují. Evropská unie chce výrazně zefektivnit svou zahraniční rozvojovou pomoc a dát ji do souladu se svou společnou zahraniční a bezpečnostní politikou, která je ovšem v plenkách. Bude se rozhodovat o vstupu Rumunska a Bulharska, o jejich zralosti a připravenosti na členství. Od počátku bude Evropská komise pracovat ve stínu břemene zahájení rozhovorů s Tureckem.

Touha po změně versus obhajoba statu quo

Základním sporem příštího období bude zájem nových členů na změnách a naopak brzdění většiny "starých" členů k zachování statu quo. Bude třeba podporovat stabilitu eura kroky proti rozpočtovým deficitům členských zemí a ve prospěch vyrovnávání odlišné sociální dynamiky různých částí Evropské unie. A je samozřejmě otázkou, jak se bude pětadvacítka vyrovnávat se stále zřetelnější sociální pastí, do níž se dostaly nejbohatší země, které patrně nejsou s to vlastní silou dosáhnout zásadních reforem svých štědrých systémů sociálního zabezpečení. Zájemem nových členů je nalézt řešení dříve, než do této pasti spadnou sami.

Komisař bez vize jako by nebyl

Finanční reforma, posilování soudržnosti a dynamičnosti EU, reforma sociálních systémů, aktivnější a synergické mezinárodní chování unie i rozsah a tempo dalšího rozšíření představují svrchovaně politické úlohy změny samotné Evropské unie.

Od komisaře budou vyžadovat vizi, schopnost prosadit se ve střetu koncepcí, schopnost přesvědčit a získat podporu i schopnost vnímat politické realie členských států. V neposlední řadě pak bude muset komisař mít i pevné zázemí doma a respekt a autoritu u národních vlád i kompetentních ministrů členských zemí.

Lepší politik než úředník

Úlohy stojící před novou komisí vyžadují spíše zkušeného a razantního politika než obratného a přizpůsobivého úředníka. V tomto ohledu je premiér správná volba těžké váhy pro zásadní otázky. A Vladimír Špidla již několikrát prokázal, že umí být v evropských otázkách odolný a tvrdý. Schopnost plnit naznačené úkoly a zvládnout politickou roli nebude až tolik záviset na angličtině (tím spíše, je-li k dispozici francouzština). Rozhodující bude schopnost zvládnout přechod z národní do evropské politiky, schopnost kritické sebereflexe a schopnost překonat domácí "návyky" i vlastní ideologickou a koncepční politickou jednostrannost.

Mnoho ideologie v Bruselu škodí

Obrazně řečeno, je-li možné Pavlu Teličkovi vytknout, že se cíleně vyhýbal politice a stranickým pozicím, u premiéra je naopak jednostrannost a ideově vyhraněnost až příliš. Opakovat v evropské politice například chybu, které se Vladimír Špidla dopustil tím, že hodil přes palubu zájmy středních vrstev, které ho vlastně dostaly do Strakovy akademie, nelze. Jakkoli původem sociální demokrat, musí být Špidla schopen hájit především zájmy výkonnosti a konkurence v Evropské unii navenek i dovnitř, a nikoli jen zájmy sociální redistribuce, která razantně podlamuje podporu EU zejména ve velkých a bohatých zemích. Udržení proevropské vize, ale odchod od jednostranné ideologie musí premiér doplnit zvýšením schopnosti komplexního pohledu.

Domácí chyby, které nesmí Špidla opakovat

Kolaps pozornosti jeho vlády jen na absolutní priority (například reforma financí) byl nepřijatelně zaplacen lhostejným přehlížením dalších resortů, kde se však spalují miliardy a vládne chaos (obrana, zdravotnictví), stejně jako zanedbáním strategických priorit a investic do hlavního potenciálu země (školy, věda), kde zůstalo jen u slibů a frází. Vladimír Špidla nemá dobrou ruku na spolupracovníky, v kompetenčním, výkonovém i morálním smyslu. Svými spolupracovníky, v politice či exekutivě, byl několikrát těžce diskvalifikován a nakonec musel možná zbytečně kapitulovat poražen svými nejbližšími.

Nedostatečná byla i jeho pozornost věnovaná komunikaci a srozumitelnosti politiky, kterou dělal. Nemluvnost westernového hrdiny je v evropské exekutivě neudržitelná. Evropská komise musí jít právě opačným směrem, dávat o sobě co nejvíce informací, přitahovat zájem občanů členských zemí.

Co mohlo vyvést ČSSD z komunistických kleští

Totéž platí pro schopnost získat si pro svou politiku veřejnou podporu. Plně a koncentrovaně nasazení premiéra v kampani ve volbách do Evropského parlamentu by bývalo nejen přivedlo voliče ČSSD k urnám, ale vyvedlo sociální demokracii z komunistických kleští k důstojnější roli a výsledku. I to byla cesta, jak předejít stranické krizi a pádu vlády po prohraných volbách.

Je toho poměrně hodně, co potřebuje ve své praxi budoucí český komisař změnit, aby obstál, a jsou to kupodivu změny, které by z něj udělaly i úspěšného premiéra. Příliš mnoho socialistické politiky a doktrinářství a příliš málo manažerských schopností tak by mohla znít diagnóza

Nyní však Vladimíru Špidlovi nezbývá než být úspěšným eurokomisařem. Je to v zájmu nás všech. Předpoklady k tomu, aby obstál, nesporně má. Snad potká i lepší novináře a vybere si lepší spolupracovníky.